

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Образователна структура на населението

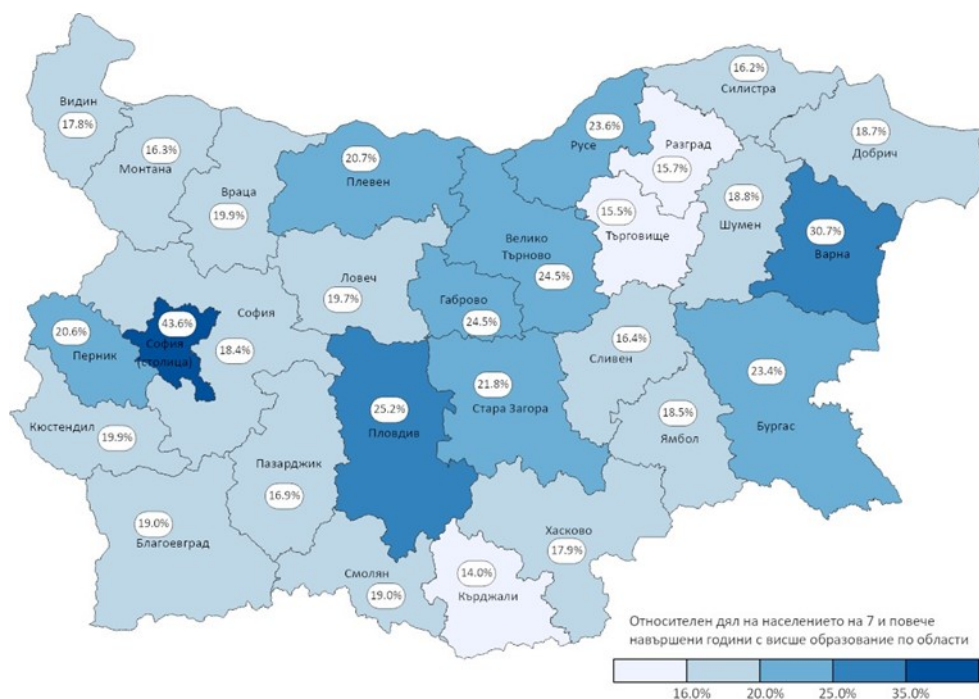
Наблюдението на най-високата завършена степен на образование започва от преброяването, проведено през 1934 година. За целия период до 2021 г. образователната структура на населението на 7 и повече навършени години значително се подобрява, следвайки ясно изразена тенденция на увеличение на броя и дела на населението с висше и средно образование и намаляване на броя на хората с основно и по-ниско образование.

Този процес в област Кърджали се извършва доста по-бавно и като краен резултат имаме относително по-неблагоприятна образователна структура, в равнение с другите области в страната.

Към 7 септември 2021 г. броят на лицата с висше образование в област Кърджали е 18 668. Те съставляват 14.0% от населението на възраст 7 и повече години. Това е най-ниският относителен дял на висшистите спрямо другите области на страната.

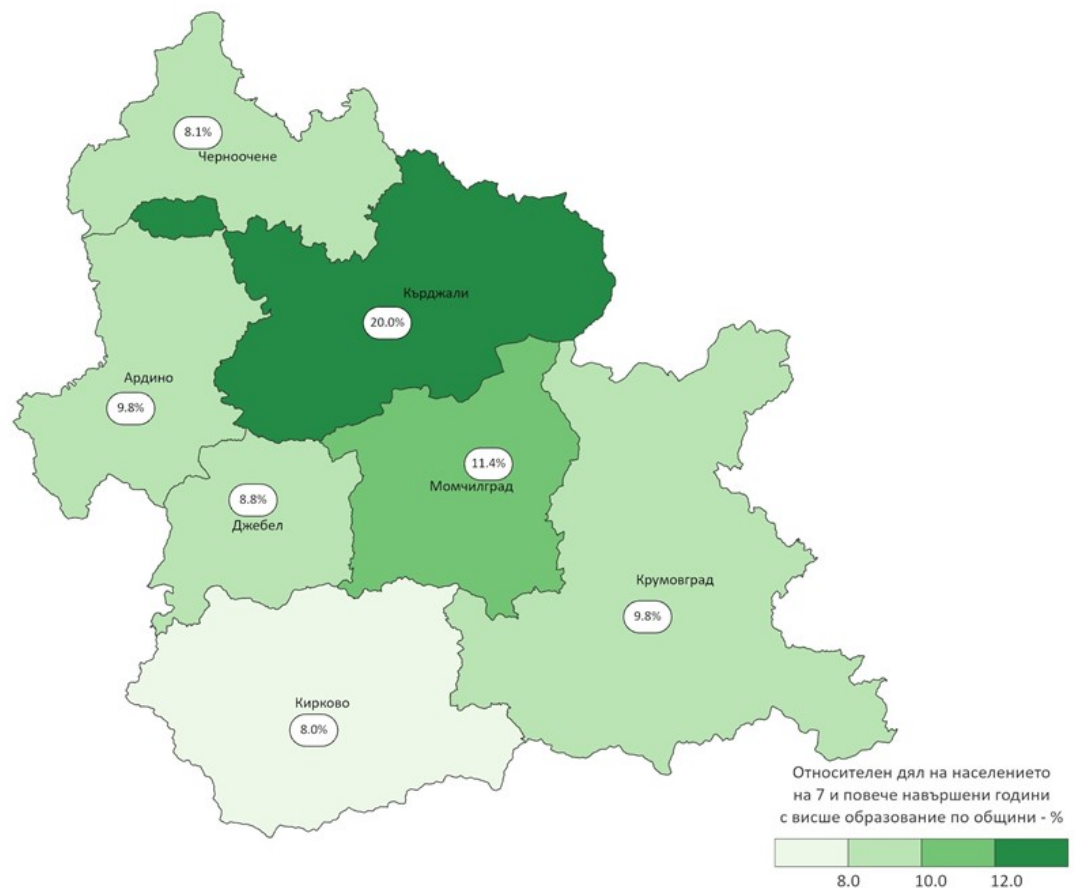
За сравнение: 25.5% средно за страната, София (столица) - 43.6%, следвана от областите Варна (30.7%) и Пловдив (25.2%).

Фиг. 1. Относителен дял на населението на 7 и повече навършени години с висше образование по области към 7 септември 2021 година

Сравнението по общини показва още по-неблагоприятни резултати за всички общини на областта, с изключение на община Кърджали, където относителният дял на лицата с висше образование е 20.0%, но пак е по-нисък от средния за страната.

Фиг. 2. Относителен дял на населението на 7 и повече навършени години с висше образование в област Кърджали по общини към 7 септември 2021 година

В сравнение с предходното преброяване относителният дял на лицата с висше образование се увеличава с 3.7 процентни пункта. Увеличава се и разликата между завършилите висше образование по пол. Относителният дял на жените с висше образование достига 16.8%, а на мъжете – 11.1%, като в сравнение с 2011 г. се увеличава съответно с 4.1 и 3.1 процентни пункта.

Значителни са различията и в образователната структура на лицата по местоживееене. Докато относителният дял на лицата с висше образование в градовете на областта е 25.2%, то в селата е 6.1%, или четири пъти по-малко.

Към 7 септември 2021 г. 50 656 лица са със завършена най-висока степен средно образование. От тях 42.8% са завършили общообразователни (гимназиални) програми, а 57.2% - професионални програми, включващи придобиването на втора или трета степен на професионална квалификация, или еквивалентните в миналото техникуми и средни политехнически училища (СПТУ). Програми за професионално обучение след средно образование (IV степен професионална квалификация) са завършили 943 лица, а 2 367 лица са със завършен първи гимназиален етап на средното образование.

Продължава положителната тенденция на намаляване на лицата с ниско или без образование. Завършили начално образование са 11 135 лица; започналите, но незавършили начално образование са 6 236 и никога непосещавалите училище са 2 092. Спрямо 2011 г. относителните дялове от населението на 7 и повече навършени години намаляват съответно с 3.1, 1.6 и 2.0 процентни пункта.

Макар и да намалява делът на хората с ниско образование, в област Кърджали той е много висок. Делът на лицата с начално и по-ниско образование в област Кърджали е 14.6%. По-висок е само в област Сливен (20.5%). За сравнение стойностите на показателя за водещите области са: Габрово (7.5%), Перник (8.1%) и София (столица) (8.2%).

Грамотност на населението

Грамотността се дефинира като умението да се чете и пише и е традиционен въпрос в преброяванията на населението. Докато през 1893 г. в страната 80.1% от населението на 9 и повече навършени години е било неграмотно, то този дял спада до 1.3% през 2021 година.

Неграмотното население в област Кърджали през 2021 година е 2.6%. По-висок е относителният дял на неграмотните само в област Сливен (5.0%), в област Ямбол също е 2.6%, а най-нисък е в област София (столица) - 0.4%.

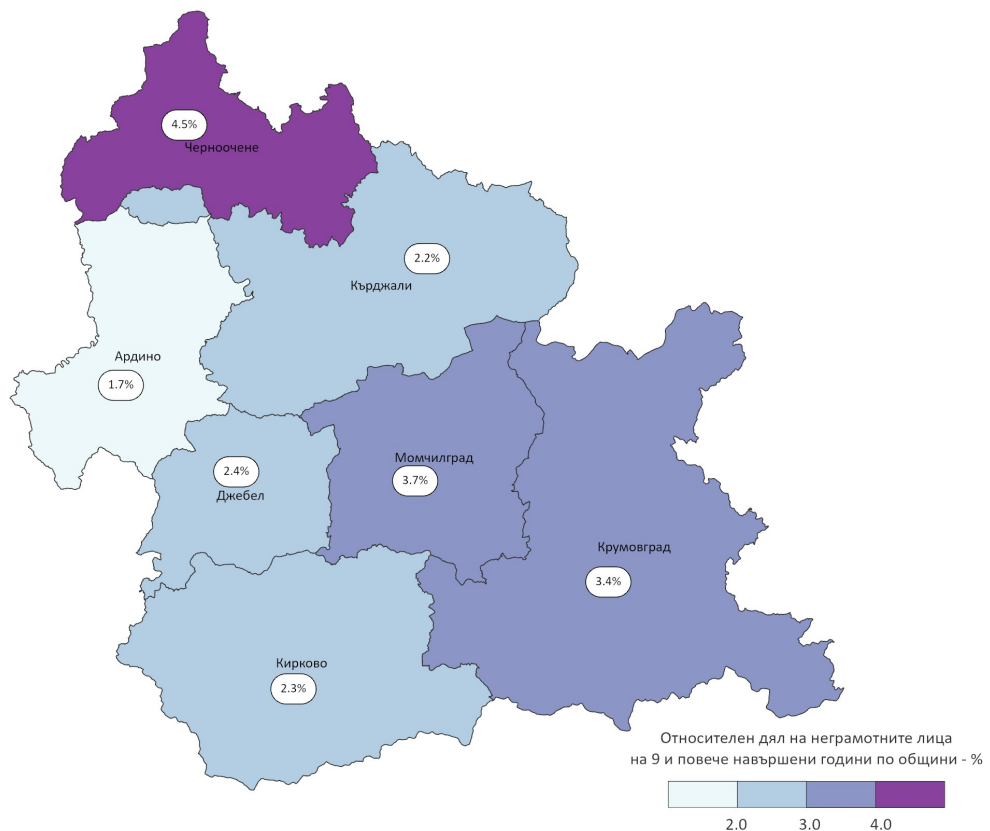
Делът на неграмотното население по общини е най-нисък в община Ардино (1.7%), по нисък от средния за областта – в общините Кърджали (2.2%), Кирково (2.3%) и Джебел (2.4%). Най-висок е този дял в община Черноочене 4.5%.

Делът на неграмотното население в област Кърджали е по-висок в селата 3.6% (при 2.3% за страната) отколкото в градовете 1.2% (при 0.9% за страната).

Към 7 септември 2021 г. броят на неграмотното население на 9 и повече навършени години в област Кърджали е 3 435, от които 950 са мъже, а 2 485 – жени.

Спрямо 2011 г. делът на неграмотните в област Кърджали намалява с 4.8 процентни пункта.

Фиг. 3. Относителен дял на неграмотните лица на 9 и повече навършени години в област Кърджали по общини към 7 септември 2021 година

Участие във формално образование

Към 7 септември 2021 г. 18 235 лица, или 12.9% от населението на област Кърджали, са били записани във формалната образователна система за придобиване на образователна степен и/или степен на професионална квалификация. Извън участие в образователния процес са 583 деца в задължителната училищна възраст (7 - 15 години).

Икономически характеристики на населението

Всички данни за икономическите характеристики на населението се отнасят до положението на лицата на пазара на труда през седмицата, предхождаща критичния момент на преброяването – 31 август – 6 септември 2021 година.

Икономически активното население обхваща всички лица на 15 и повече навършени години, които са заети или безработни през наблюдавания период.

В област Кърджали има 48 861 икономически активни лица на възраст 15 и повече навършени години, или 34.6% от населението на областта. От тях 42 284 са заети, а 6 577 са безработни.

Броят на икономически активните лица през 2011 г. е бил 61 210, т. е. през 2021 г. намалява с 12 349 души, или с 20.2%.

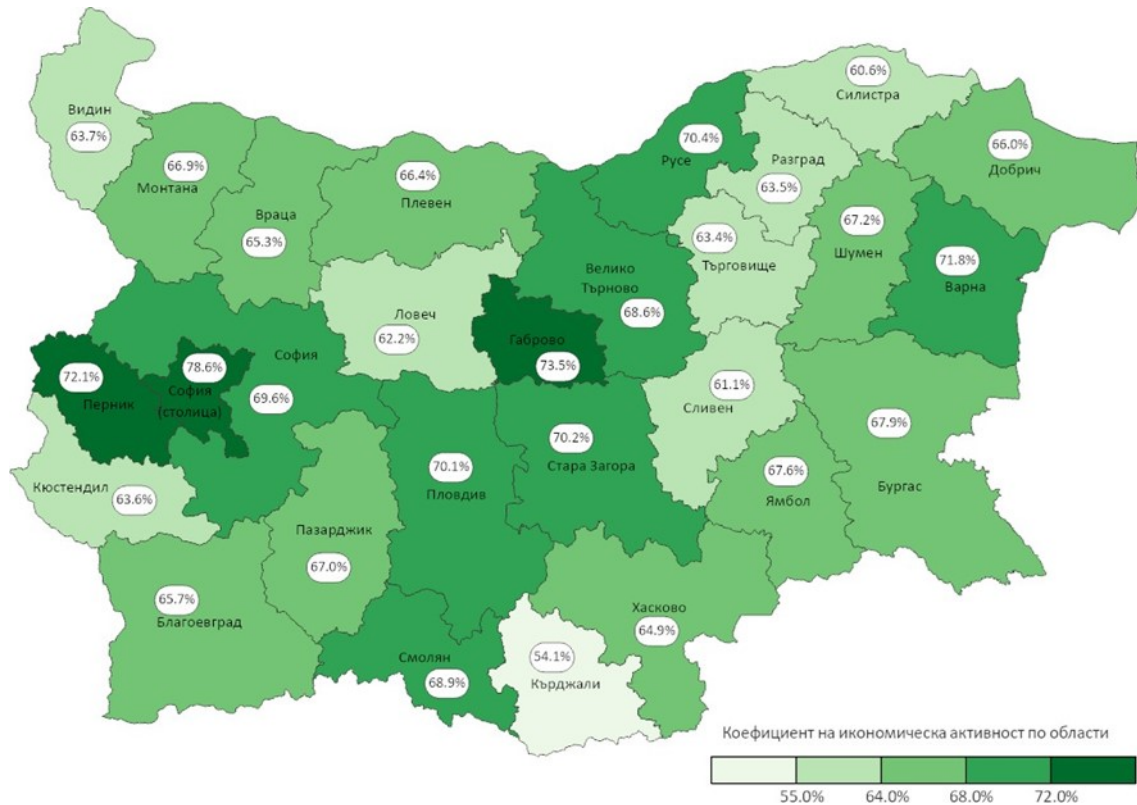
Икономически активни лица на възраст 15 - 64 навършени години

През наблюдавания период в област Кърджали има 47 319 икономически активни лица на възраст между 15 и 64 навършени години. Относителна мярка за степента на участие на населението в пазара на труда е коефициентът за икономическа активност, изчислен като отношение на броя на икономически активните лица към населението във възрастовата група 15 - 64 навършени години.

Коефициентът на икономическа активност за област Кърджали по данни на преброяване 2021 г. е най-ниският за страната 54.1% (56.6% за мъжете и 51.6% за жените).

Общо за страната коефициентът на икономическа активност е 69.7% (70.8% за мъжете и 68.5% за жените). С най-висок коефициент на икономическа активност е област София (столица) - 78.6%, следвана от Габрово - 73.5%, и Перник - 72.1%. Този показател е нисък също и в областите Силистра - 60.6%, и Сливен - 61.1%.

Фиг. 4. Коефициент на икономическа активност по области през периода 31 август – 6 септември 2021 година

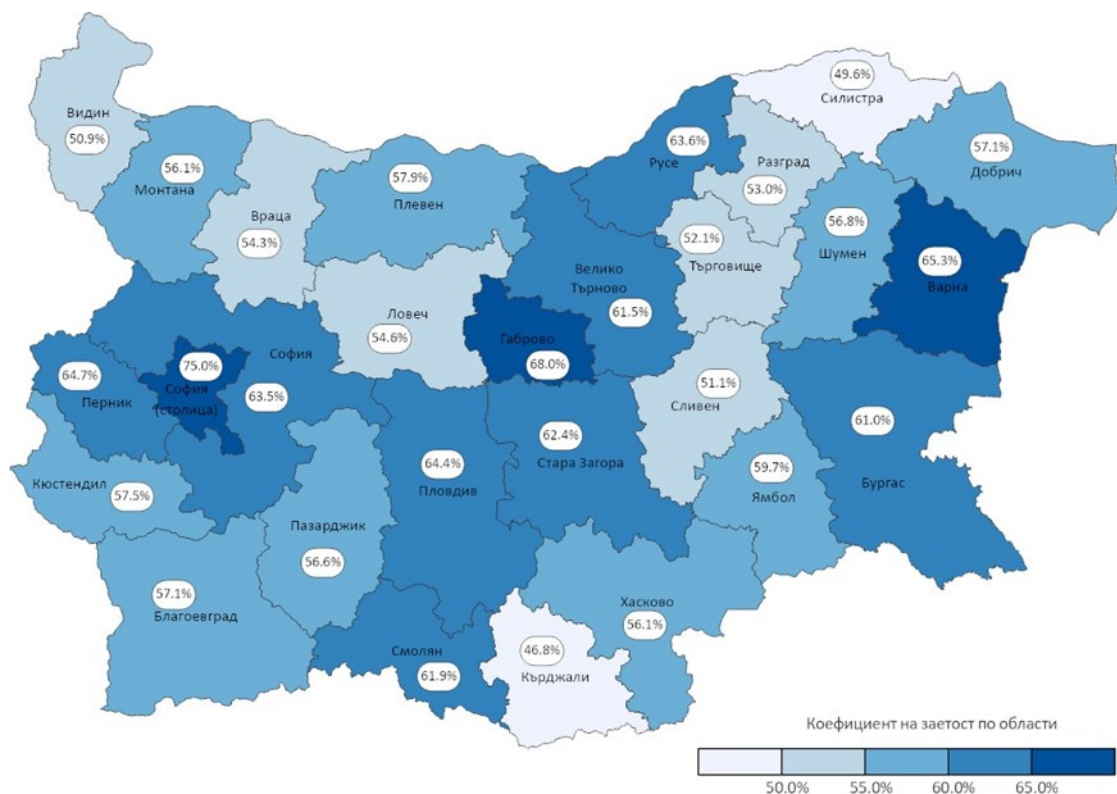

Заети лица на възраст 15 – 64 навършени години

От общия брой икономически активни лица на възраст 15 - 64 години 40 892 са заети. Жените са 19 344, или 47.3%, а мъжете – 21 548, или 52.7%.

Коефициентът на заетост, изчислен като отношение на броя на заетите лица към населението във възрастовата група 15 - 64 навършени години е най-нисък в област Кърджали 46.8%.

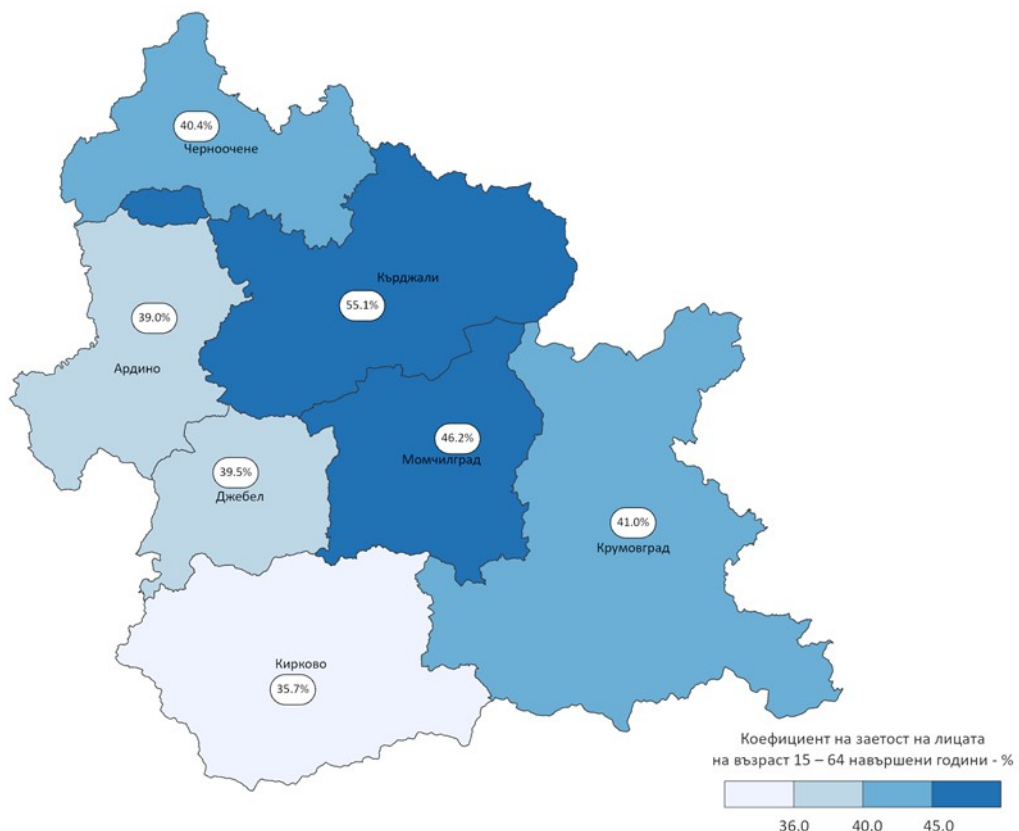
Фиг. 5. Коефициент на заетост на лицата на възраст 15 - 64 навършени години по области през периода 31 август – 6 септември 2021 година

Общо в 21 области този показател е по-нисък от средния за страната (62.6%). След област Кърджали, с най-ниски стойности се нареждат областите Силистра – 49.6% и Видин - 50.9%. Най-висок е коефициентът на заетост в областите София (столица) - 75.0%, Габрово - 68.0%, и Варна - 65.3%

Коефициентите на заетост в област Кърджали достигат до още по-ниски стойности в някои от общините: Джебел (39.5%), Ардино (39.0%) и накрая Кирково (35.7%).

Фиг. 6. Коефициент на заетост на лицата на възраст 15 - 64 навършени години в област Кърджали по общини през периода 31 август – 6 септември 2021 година

В област Кърджали коефициентът на заетост при мъжете - 48.4% е по-висок от този при жените 45.1%, които за страната са съответно 63.3% и 62.0%.

Коефициентът на заетост в област Кърджали спрямо данните от преброяването през 2011 се е покачил с 0.3 процентни пункта.

В област Кърджали продължава тенденцията на повишаване на образователния статус на зетите лица. През наблюдавания период с висше образование са 11 261 души, или 27.5% от зетите (при 39.3% за страната).

Образователният статус на зетите жени е по-висок в сравнение с този на зетите мъже. Делът на жените с висше образование от всички зети жени е 35.7%, а делът на мъжете с висше образование от всички зети мъже е 20.2%. За страната съответните проценти са по-високи - 47.5% и 31.4%.

В област Кърджали през наблюдавания период най-много лица са заети в икономическите дейности „преработваща промишленост“ – 11 002, или 26.9%, „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 4 907, или 12.0%, и „строителство“ – 4 658, или 11.4% от заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години.

Налице са различия по пол между заетите в отделните икономически дейности. Мъжете преобладават в икономически дейности като „строителство“, „производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“ и „добивна промишленост“, а жените преобладават в икономическите дейности „образование“, „хуманно здравеопазване и социална работа“ и „финансови и застрахователни дейности“.

Разпределението по професии показва, че най-много заети има в клас „персонал, зает с услуги за населението и търговия“ (16.5%), следва клас „машинни оператори и монтажници“ (16.1%) и „професии, неизискващи специална квалификация“ (16.0%). И тук се наблюдават съществени различия по пол.

Жените преобладават в класове „специалисти“ и „помощен административен персонал“, а мъжете - в „професии, неизискващи специална квалификация“ и „квалифицирани работници и сродни на тях занаятчии“.

Безработни лица на възраст 15 – 64 навършени години

През наблюдавания период в област Кърджали безработните лица на възраст 15 - 64 навършени години са 6 427. Жените са 2 783, или 43.3%, а мъжете - 3 644, или 56.7%.

Коефициентът на безработица, изчислен като отношение на броя на безработните лица към икономически активното население във възрастовата група 15 - 64 навършени години, е 13.6% общо за областта, съответно 14.5% за мъжете и 12.6% за жените. Коефициентите на безработица са по-високи от средните за страната: 10.1% общо и съответно 10.7% за мъжете и 9.5% за жените.

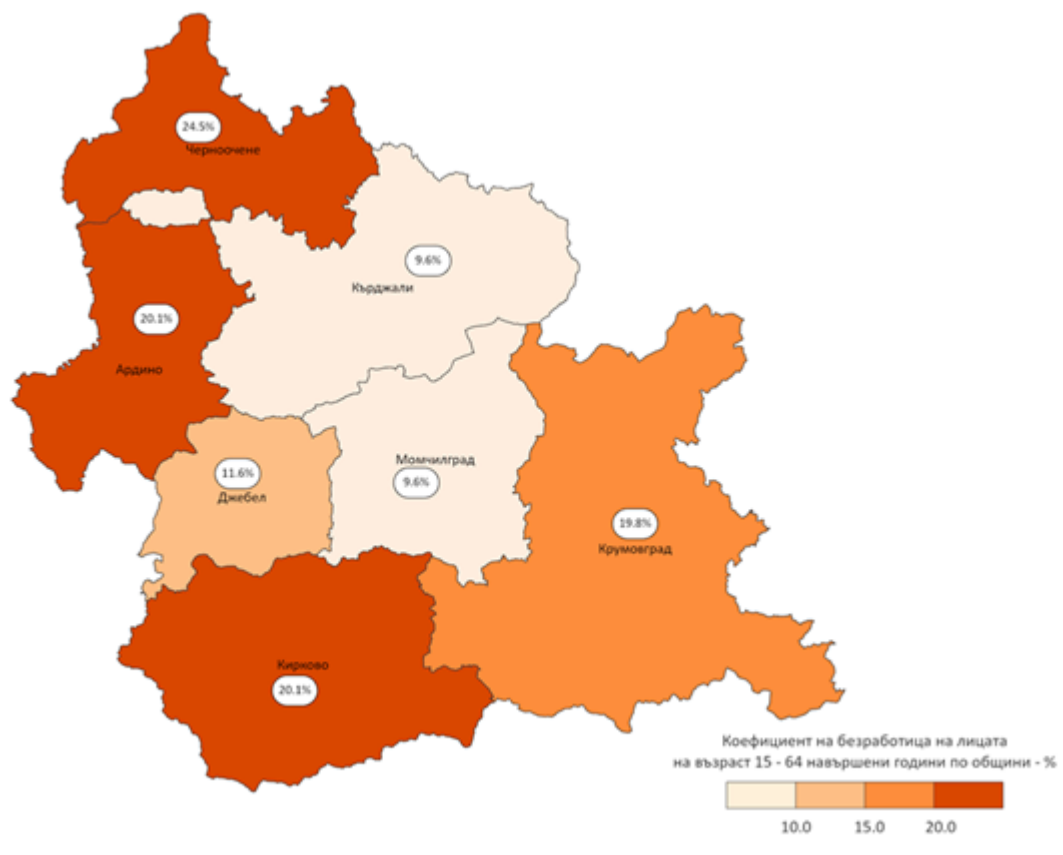
Коефициентът на безработица е най-нисък в областите София (столица) - 4.6%, Габрово - 7.4%, и Пловдив - 8.1%, а най-висок е във Видин - 20.1%, Силистра - 18.1%, и Търговище - 17.7%.

В област Кърджали с по-ниски от средните за страната стойности на коефициента на безработица са само общините Кърджали и Момчилград – с по 9.6%. Община Черноочене е с 24.5% дял на безработните лица към икономически активното население във възрастовата група 15 - 64 навършени години.

В областта най-висок е дялът на безработните със средно образование - 50.3% от всички безработни, следван от тези с основно (33.7%), висше (10.9%) и начално и по-ниско (5.1%).

Дялът на безработните сред лицата със средно образование при жените е 42.0%, а при мъжете - 56.6%.

Фиг. 7. Коефициент на безработица на лицата на възраст 15 - 64 навършени години в област Кърджали по общини през периода 31 август – 6 септември 2021 година

Икономически неактивни лица на възраст 15 - 64 навършени години

Икономически неактивното население на възраст 15 - 64 години в областта е 40 117 души. От тях 6 592 са учащи, 10 870 - пенсионери, 884 - лица, получаващи доходи от собственост и 21 771 са „други“.

В регионален аспект Кърджали е областта с най-висок относителен дял на икономически неактивното население - 45.9%, следват Силистра - 39.4%, и Сливен - 38.9%. Най-нисък е дялът на икономически неактивното население в София (столица) - 21.4%.

Най-висок е дялът на икономически неактивното население със средно образование – 49.2%. Следват лицата с основно (36.4%) и с висше образование (8.4%).

Незаети и неучащи на възраст 15 - 29 навършени години

През наблюдавания период незаетите и неучастващи в образование и обучение от населението на възраст 15 - 29 навършени години в областта са 4 773 души, или 28.4% от населението на същата възраст. От общият брой незаети и неучащи 50.5% са на възраст 25 – 29, 34.8% на възраст 20 -24 и 14.7% на възраст 15 – 19 навършени години.

Преобладават лицата със завършено средно (57.0%) и основно образование (20.3%). Завършилите висше образование сред незаетите и неучастващи в образование и обучение са 15.8%.

За сравнение, делът на лицата на възраст 15 - 29 навършени години, които не са заети и не участват в образование и обучение, е най-висок в областите Сливен (37.6%) и Силистра (33.3%), а най-нисък - в област София (столица) - 10.6%.

Графикът за публикуване на данните от Преброяване 2021 можете да намерите [тук](#). Основни данни от преброяването ще бъдат публикувани в Информационна система ИНФОСТАТ, както и ще бъдат предоставяни по заявки на потребители в съответствие със [Списъка на стандартните статистически показатели](#) и [Правилника за разпространение на статистически продукти и услуги](#)